

DOI 10.15421/251905

УДК: 811.161.2 808.5

ІВАНЕНКО Ірина Миколаївна

кандидат філологічних наук, Інститут філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка,
бульвар Тараса Шевченка, 14, м. Київ, Україна; тел.: 0983169812; e-mail: ivanenkoi@ukr.net;
ORCID ID: 0000-0002-1496-050X

ШАВАРДОВА Олена Юріївна

кандидат політичних наук, м. Київ, 04060; тел.: 0982386767; e-mail: babenuk@ukr.net;
ORCID ID: 0000-0002-8575-6258

ТРАНСФОРМАЦІЯ МАНІПУЛЯТИВНИХ ПРИЙОМІВ У ПОЛІТИЧНИХ ПРОМОВАХ (на матеріалі стенограм Верховної Ради України)

Анотація. *Метою* дослідження є розкриття мовних особливостей політичних маніпуляцій часів Революції Гідності. Для реалізації поставленої мети потрібно виконати низку завдань: визначити основні різновиди політичних маніпуляцій, які використовуються у сучасній політичній мові, проаналізувати стенограми засідань Верховної Ради України за період від листопада 2013 року по лютий 2014 року, визначити основні маніпулятивні прийоми, що використовувалися мовцями, описати їх. *Об'єктом* представленої роботи є маніпулятивні прийоми в політичній мові. *Матеріалом* дослідження є стенограми засідань Верховної Ради України, записані з 21 листопада 2013 року по 28 лютого 2014 року. Застосовано описовий метод і метод аналізу розвідувальної інформації. У *результаті* дослідження було визначено основні маніпулятивні прийоми, які використовувалися українськими політиками під час Революції Гідності. **Висновки.** Детальний аналіз стенограм Верховної Ради України в період з листопада 2013 року по лютий 2014 року дає змогу говорити про активне використання мовних маніпуляцій і стрімку зміну прийомів, які застосовували представники влади по мірі розвитку подій на Майдані Незалежності. Якщо на початку Революції Гідності використовувалися здебільшого маніпулятивні тексти з великою кількістю риторичних фігур, емоційно забарвленої лексики, гіперболізацією та паралельними конструкціями, то в пізніший період політики вже використовують переважно мовні кліше, експресивні прийоми, оціночну лексику. Промови представників влади поступово скорочуються. Якщо в листопаді їх виступи розгорнуті, охоплюють низку питань, має місце дискусія (що зафіксовано в стенограмах), то вже в січні виступи політиків короткі, агресивні. Риторика поступається місцевим конкретним політичним діям, зокрема прийняттю сумнозвісних законів 16 січня.

Ключові слова: політична мова, стилістичний прийом, мовна маніпуляція, риторика, політичні виступи.

Постановка проблеми. З точки зору теорії комунікації політика являє собою специфічну сферу людської діяльності, яка по своїй суті є сукупністю мовних дій. Тема є актуальною, оскільки проблема функціонування політичної мови в політичній комунікації сьогодні набуває виняткових масштабів. Вона надзвичайно важлива для розуміння подій Майдану, а також нинішнього конфлікту на Сході країни, до якого призвела насамперед саме політична мовна маніпуляція. Отже, сьогодні важливо дослідити її засоби, аби мати в подальшому ефективні прийоми для її подолання.

Зв'язок із попередніми дослідженнями. Предметні дослідження маніпулятивності політичної мови в процесах політичної комунікації обіймають собою широкий спектр наукових розробок: історію риторики та декламації, соціально-психологічні проблеми спілкування, критику тоталітарного досвіду насадження соціальної міфології, вивчення сучасного перебігу політичного процесу, в якому маніпулятивність мовою часто спирається на новітні інформаційні технології. О. Ожигова розглядає серед мовних прийомів, які використовуються сучасними політиками, афористичність, порушення логічних конструкцій [2]. Особливості політичних маніпуляцій в мові радянського періоду І. Ренчка висвітлила у своїй праці «Лексикон тоталітаризму» [5]. Конкретні лексичні засоби, які можна застосовувати у промовах для досягнення того чи того мовного ефекту, розглядає в своїй книзі також І. Стернін [7]. Проблеми маніпулювання

суспільною думкою розглядає в своїй статті Л. Чік. Ця дослідниця аналізує ті маніпулятивні прийоми, які застосовують українські та російські ЗМІ [8].

Всі ці роботи дають системне уявлення про різні методи впливу, які застосовуються в політиці, маніпулятивні прийоми, однак вони не аналізують напряду таких цінних для дослідника джерел, як стенограми Верховної Ради України, які засвідчують політичні позиції тих чи тих парламентаріїв. У цьому плані робота, присвячена вивченню політичних маніпуляцій і провокацій часів Революції Гідності, є унікальною, дуже важливою для розуміння тих процесів, які відбулися в нашій країні в 2013–2014 роках.

Постановка завдань дослідження. Метою статі є розкриття мовних особливостей політичних маніпуляцій часів Революції Гідності. Для реалізації поставленої мети потрібно виконати низку завдань: визначити основні різновиди політичних маніпуляцій, які використовуються у сучасній політичній мові, проаналізувати стенограми засідань Верховної Ради України за період із листопада 2013 року по лютий 2014 року, визначити основні маніпулятивні прийоми, що залучаються мовцями, описати їх. Об'єктом представленої роботи є маніпулятивні прийоми в політичній мові. Предметом дослідження є стенограми засідань Верховної Ради України, записані з 21 листопада 2013 року по 28 лютого 2014 року.

Виклад основного матеріалу. Сучасна політична мова часто спирається на ефекти, емоції, розіграну щирість, співчуття, зніяковілість та інші мовні елементи, які допомагають ораторам маніпулювати свідомістю слухача. Це дає змогу окремим політичним діячам та цілим партіям нав'язувати громадянам власну позицію, мотивувати шкідливі для країни рішення, просувати законопроекти, вигідні лише для окремих владних структур чи бізнес-об'єднань. Мовні маніпуляції стали однією з причин трагічних подій на Майдані в 2014 році, а також подальшого збройного конфлікту на Сході України, який триває досі. Саме тому сьогодні так важливо досліджувати механізми впливу на людину через тексти політиків.

Перед тим, як перейти до роботи з мовним матеріалом, розглянемо основні маніпулятивні прийоми, що використовуються в мові політиків. Л. Чік приводить такі ознаки мови сучасних політиків [8, с. 122]:

1. Повторення. Дослідниця зазначає, що такий прийом впливає на несвідомі механізми реципієнта. Надає твердженням додаткової ваги, може перетворити певні твердження на нав'язливі ідеї.

2. Оздобленість народною фразеологією. Політик звертається до фразеологічних зворотів часто з метою зневажити політичного опонента.

3. Гра зі словами, розширення сполучуваності слів як порушення звичних логічних зв'язків у реченні, неочікуваність фіналу. Про такий прийом дослідниця пише наступне: «Він реалізується за допомогою застосування “лозунгових слів”, що являють собою ідеологічно, соціально чи політично значимі тексти, оформлені як короткі оціночні вирази, метою яких є зміна поведінки чи цінностей адресата» [8, с. 122].

4. Використання евфемізмів. Описуючи такі маніпулятивні прийоми, Л. Чік посилається на Ю. Баскову і зауважує, що їх вкрай важко вичленувати з промови політика, тому вони є найбільш небезпечними та ефективними. Евфемізми спотворюють сенс повідомлення та дають можливість викривляти різні факти мовцем. Прикладом такого прийому є вживання слова «націоналізм» у значенні «фашизм».

5. Вживання метафор, розмивання меж смислового значення слів. Метафора зачіпає механізми підсвідомого, що діє в екстралінгвістичному просторі та викликає афекти, які підміняють собою нормальну комунікативну практику.

6. Вживання неологізмів із образливим для супротивника відтінком. Залякування, в свою чергу, впливає на виникнення ірраціональних фобій, а фобії й страхи являють собою найліпшу умову, в якій можлива маніпуляція свідомістю.

Л. Чік зазначає, що «Серед інших лексичних засобів, що активно застосовуються задля маніпулятивного впливу, вживаються багатозначні слова, омоніми, okazіоналізми. Okazіоналізми за рахунок своєї нестандартності створюють експресивність матеріалу, розстановку акцентів» [8, с. 123].

Такі різні прийоми стають небаченим по потці засобом керування колективною свідомістю. Маніпуляції психікою людини в повсякденному житті з метою викликати бажану реакцію саме схованим впливом стали практично нормою, внаслідок чого виникає криза довіри до влади, загострюються соціальні протиріччя тощо. Широкомасштабне застосування маніпулятивного впливу в комунікаційних процесах дезорієнтує соціально активну частину населення, викликає психоемоційну й соціальну напруженість, що унеможлиблює адекватне сприйняття деяким громадянам України соціально-економічної й суспільно-політичної ситуації, діяльності суб'єктів політики, у тому числі й вищих органів державної влади. Це підсилює дестабілізацію внутрішньополітичної ситуації й створює труднощі у реформуванні українського суспільства.

Всі представлені маніпулятивні моделі в той чи той спосіб використовувалися в часи незалежної України. Аби проаналізувати їх детальніше, розглянемо порівняльну таблицю (див. табл. 1), за основу якої взято стенограми роботи Верховної Ради України, записані протягом Революції Гідності (від початку мирних протестів до розстрілів на Майдані Незалежності). З повним текстом стенограм можна ознайомитися на сайті Верховної Ради України [6].

Таблиця 1

**Використання маніпулятивних прийомів у промовах політиків під час Революції Гідності
 (укладено на матеріалі стенограм Верховної Ради України
 в період з листопада 2013 по лютий 2014 року [6])**

Період Революції Гідності	Домінуючі маніпулятивні прийоми	Приклади
Мирна фаза протистояння (від 21 листопада до 16 січня)	Перебільшення	Перебільшення негативного впливу на Україну: підписання договору з ЄС «...це скорочення по живому тисяч робочих місць, скорочення затримки заробітних плат, соціальних допомог, водночас – це неможливість проводити модернізацію виробництва» (М. Азаров).
	Експресивні прийоми	Риторичні питання: «Що компенсує нам величезні втрати від закриття ринків Митного Союзу?», «Вони що проти нас санкції вводили?» (М. Азаров). Використання паралельних конструкцій: Наратор наводить розрізнені цифри щодо умов співпраці з ЄС та Росією, порушує логіку викладу, видає умови співпраці з Митним Союзом за більш привабливі, використовує розрізнені несистематизовані статистичні дані для підкріплення власної позиції. Прийом градації: наратор поступово вводить факти, які мають підтвердити недоцільність роботи з ЄС.
Гаряча фаза протистояння (17 січня – 26 січня)	У цей період засідань Верховної Ради не проводилося.	

<p>«Перемир'я» (27 січня – 17 лютого)</p>	<p>Використання експресивної лексики, оціночних прийомів</p>	<p>«...ситуація драматична», «Конституційний Суд зробив недобре» (Л. Кравчук).</p> <p>«І сьогодні ви не можете з тим не погоджуватися, що в країні зароджується екстремізм і є прояви тероризму» (Н. Шуфрич).</p>
	<p>Приєм градації</p>	<p>«В країні двовладдя. В країні йде фактично повстання. Дуже швидко переросли наші акції з протестів в повстання. Коли захоплюється влада, а це – факт, коли валиться влада, і органи влади, визначені Конституцією, звільняються стихійно від виконання своїх обов'язків, ясна справа, що це є повалення влади» (Л. Кравчук).</p> <p>«Якщо ви хочете, справді, миру, якщо ви хочете припинити війну, давайте разом домовлятися, увесь український народ» (О. Ляшко).</p>
	<p>Смислові повтори</p>	<p>«Тому голосування, на мою думку, має бути консолідованим. Коли вирішуються великі серйозні політичні кризові питання, голосування може бути тільки консолідоване – прийняти цей закон» (Л. Кравчук).</p> <p>«Щоп'ятниці криваві провокації нав'язують іншу точку зору для народу України, бо саме ті, хто не зацікавлений у спокої, у мирі і у злагоді у нас в Україні якраз і цими п'ятничними кривавими провокаціями сіють тривогу, спонукають до екстремізму, намагаються підштовхнути до радикальних дій тих, хто сьогодні іде, начебто, під гаслами боротися за майбутнє України» (П. Симоненко).</p> <p>«Оце ми хотіли врегулювати, і вони, перелякавшись, а також спецслужби, перелякавшись, це і зробили, зчинили цей галас, звинувачуючи нас у тому, що ми хотіли навести порядок з точки зору національної безпеки і захисту майбутніх...» (П. Симоненко).</p> <p>«У цьому залі рішення для того, щоб заспокоїти суспільство, для того, щоб об'єднати країну, в цьому залі рішення мають прийматися усім залом» (О. Ляшко).</p>
	<p>Використання фразеологізмів</p>	<p>«...ставити опозицію на коліна» (Л. Кравчук).</p> <p>«На відміну від абсолютної більшості присутніх у сесійній залі, я був активним учасником того, як змінювалася Конституція у 2004 році, і хотів би нагадати тим, хто про це забув, що активними противниками, лізли із шкури геть, на плафони дехто вилазив, у сесійній залі були ті, хто сьогодні у перших лавах того, щоб повернутися до Конституції 2004 року» (А. Мартинюк).</p>
<p>Гіперболи, перекручування фактів</p>	<p>«Гору в Україні взяв екстремізм і радикалізм» (П. Симоненко).</p>	

Ретельне вивчення поданої таблиці, а також повних текстів стенограм Верховної Ради України за цей період дає підстави зробити наступні висновки.

Представники різних політичних сил вживають у цей період різноманітні маніпулятивні прийоми. Однак найширше вдавалися до таких мовних елементів депутати від КПУ, «регіонали». Риторика представників цих політичних сил змінюється. Якщо до загострення протистояння вони говорили про «криваві провокації», то після нього перейшли частково на позиції мітингувальників. Ця зміна векторів говорить про орієнтацію на народні настрої, бажання втримати електорат.

Риторика представників різних сил повторюється. Наприклад, С. Єфремов частково відтворює рефрени, які є у виступі Л. Кравчука. Це стосується й інших парламентарів. Подібна особливість мовлення парламентарів вказує на тяглість політичної традиції і тої риторики, яку використовують її представники. Вона дає змогу говорити про те, що представники Партії регіонів продовжують традиції Л. Кравчука та представників іншої старої політичної еліти.

Стенограми засідань Верховної Ради України відтворюють двомовність політичного кола. Деякі депутати дозволяють собі висловлюватися російською під час офіційних виступів. Дехто з депутатів, наприклад С. Єфремов, можуть подавати частину промови українською, а частину – російською мовами.

Набільш агресивні маніпулятивні засоби використовує в своїх промовах Петро Симоненко, лідер нині забороненої партії КПУ. Саме цей оратор застосовує ті означники, які в подальшому будуть використані російською пропагандою: «фашисти», «криваві провокації». Інші представники цієї ж партії (наприклад, А. Мартинюк) також вдаються до використання експресії («лізли зі шкури геть»).

Варто зазначити, що стенограми від 20 лютого 2014 року і далі вже не фіксують використання мовних маніпуляцій, які б зображували протестуючих на Майдані Незалежності в якості фашистів, провокаторів – така риторика з цього часу вже притаманна російським ЗМІ і пов'язана з наступними політичними подіями – окупацією Криму, початком збройного протистояння на Сході. Особливості риторики депутатів у цей період потребують додаткового розгляду.

Висновки. Детальний аналіз стенограм Верховної Ради України в період з листопада 2013 року по лютий 2014 року дає змогу говорити про активне використання умовних маніпуляцій і стрімку зміну прийомів, які застосовували представники влади по мірі розвитку подій на Майдані Незалежності. Якщо на початку Революції Гідності використовувалися здебільшого маніпулятивні тексти з великою кількістю риторичних фігур, емоційно забарвленої лексики, гіперболізацією та паралельними конструкціями, то в пізніший період політики вже використовують переважно мовні кліше, експресивні прийоми, оціночну лексику. Промови представників влади поступово скорочуються. Якщо в листопаді їх виступи розгорнуті, охоплюють низку питань, має місце дискусія (що зафіксовано в стенограмах), то вже в січні виступи політиків короткі, агресивні. Замість конкретних фактів: обсягів виробництва, можливих фінансових втрат, скорочення робочих місць депутати говорять про провокації. Парламентарі бездоказово звинувачують мітингувальників у тій ситуації, що склалася, при цьому не наводять конкретної інформації про осіб, зацікавлених у конфлікті. Прикладом цього є фрагмент із промови П. Симоненка *«Щоп'ятниці криваві провокації нав'язують іншу точку зору для народу України, бо саме ті, хто не зацікавлений у спокої, у мирі і у злагоді у нас в Україні якраз і цими п'ятничними кровавими провокаціями сіють тривогу, спонукають до екстремізму, намагаються підитовхнути до радикальних дій тих, хто сьогодні іде, начебто, під гаслами боротися за майбутнє України»*. Риторика поступається місцевим конкретним політичним діям, зокрема прийняттю сумнозвісних законів 16 січня.

Перспективу подальших досліджень вбачаємо в компаративному дослідженні маніпулятивних прийомів проросійських політиків та представників радянської влади, аналіз мовних

маніпуляцій в публічних заявах та партійних програмах українських політиків у період з 2014 року й до наших днів. Особливу увагу в майбутніх студіях над стенограмами Верховної Ради України буде звернуто на промови народних депутатів, зафіксовані в період повалення режиму Януковича, які є логічним продовженням риторики Революції Гідності і демонструють найбільш суттєву зміну політичних орієнтирів.

Бібліографічні посилання

1. Маслова В. А. Политический дискурс: языковая игра или игра у слова? *Политическая лингвистика*. Вып. 1(24). Екатеринбург, 2008. С. 43–48.
2. Ожигова О. В. Українська мова: зворотний зв'язок: посібник. Київ: Грамота, 2007. 183 с.
3. Панарин И. Н. Слухи как технология информационной войны. URL: http://www.polittech.org/index.php?option=com_content&task=view&id=636&Itemid=38 (Дата звернення: 25.01.2019).
4. Парсонс В. Публічна політика: вступ в теорію й практику аналізу політики. Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2006. 549 с.
5. Ренчка Інна. Лексикон тоталітаризму. Київ: ТОВ «Видавництво “КЛІО”», 2018. 232 с.
6. Стенограми пленарного засідання Верховної Ради України. URL: <https://portal.rada.gov.ua/meeting/stenogr/show/5164.html> (Дата звернення: 05.01.2019).
7. Стернин И. А. Практическая риторика. Москва: Центр «Академия», 2003. 270 с.
8. Чік Л. Засоби мовного маніпулювання у сучасних ЗМІ. *Літературний процес: методологія, імена, тенденції*. 2015. № 5. С. 121–123.

Reference

1. Maslova, V. A. (2008), “Political discourse: language game or word game?” *Political linguistics* [“Politicheskij diskurs: jazykovaja igra ili igra u slova?” *Politicheskaja lingvistika*]. V. 1(24) pp. 43–48.
2. Ozhigova, O. (2007), *Ukrainian language: feedback: manual* [*Ukrains'ka mova: zvorotnij zv'jazok: posibnik*]. 183 p.
3. Panarin, I. N. “Rumors as an information warfare technology” [“Sluhi kak tehnologija informacionnoj vojny”], available at: http://www.polittech.org/index.php?option=com_content&task=view&id=636&Itemid=38 (Access time: 25.01.2019)
4. Parsons, V. (2006), *Public Policy: Joining the theory and practice of analyzing politics* [*Publichna politika: vstup v teoriju j praktiku analizu politiki*], 549 p.
5. Renchka, I. (2018), *The lexicon of totalitarianism* [*Leksikon totalitarizmu*], 232 p.
6. “Transcript of the plenary session of the Verkhovna Rada” [“Stenograma plenarnogo zasidannja Verhovnoi Radi Ukraїni vid 22.11.2013”], available at: <https://portal.rada.gov.ua/meeting/stenogr/show/5164.html> (Access time: 05.01.2019).
7. Sternyn, Y. (2003), *The practical rhetoric* [*Prakty`cheskaya ry`tory`ka*], 270 p.
8. Chik, L. (2016), “Resources of linguistic manipulation in modern media”, *Literary process: methodology, names, trends* [“Zasoby` movnogo manipulyuvannya u suchasny`x ZMI”, *Literaturny`j proces: metodologiya, imena, tendencyi*], pp. 121–123.

ИВАНЕНКО Ирина Николаевна

кандидат филологических наук, Институт филологии Киевского национального университета имени Тараса Шевченко, бульвар Тараса Шевченко, 14, г. Киев, Украина; тел.: 098316981; e-mail: ivanenkoi@ukr.net; ORCID ID: 0000-0002-1496-050X

ШАВАРДОВА Елена Юрьевна

кандидат политических наук, г. Киев, 04060; тел.: 0982386767; e-mail: babenuk@ukr.net; ORCID ID: 0000-0002-8575-6258

ТРАНСФОРМАЦИЯ МАНИПУЛЯТОРНЫХ ПРИЕМОВ В ПОЛИТИЧЕСКОЙ РЕЧИ (на материале стенограмм Верховной Рады Украины)

Аннотация. Целью исследования является раскрытие языковых особенностей политических манипуляций периода Революции Достоинства. Для реализации поставленной цели необходимо выполнить ряд *задач*: определить основные разновидности политических манипуляций, которые используются в современной политической речи, проана-

лизировать стенограммы заседаний Верховной Рады Украины за период с ноября 2013 по февраль 2014 года, определить основные манипуляторные приемы, которые использовались говорящими, описать их. **Объектом** являются манипуляторные приемы в политической речи. **Материалом** исследования послужили стенограммы заседаний Верховной Рады Украины, записанные с 21 ноября 2013 по 28 февраля 2014 года. В работе используются описательный **метод** и **метод** анализа разведывательной информации. В **результате** исследования были определены основные манипуляторные приемы, которые использовались украинскими политиками во время Революции Достоинства. **Выводы.** Детальный анализ стенограмм Верховной Рады Украины в период с ноября 2013 года по февраль 2014 позволяет говорить об активном использовании манипуляций и стремительной смене приемов, которые применяли представители власти по мере развития событий на Майдане Независимости. Если в начале Революции Достоинства использовались в основном манипулятивные тексты с большим количеством риторических фигур, эмоционально окрашенной лексики, гиперболизацией и параллельными конструкциями, то в более поздний период политики уже используют преимущественно речевые клише, экспрессивные приемы, оценочную лексику. Речи представителей власти постепенно сокращаются. Если в ноябре их выступления развернуты, охватывают ряд вопросов, имеет место дискуссия (что зафиксировано в стенограмме), то уже в январе выступления политиков короткие, агрессивные. Риторика уступает место конкретным политическим действиям, в частности принятию печально известных законов 16 января.

Ключевые слова: политическая речь, стилистический прием, языковая манипуляция, риторика, политические выступления.

IVANENKO Iryna Mykolaivna

Ph.D. in Philology, Institute of Philology of the Taras Shevchenko National University of Kyiv, 14,
Taras Shevchenko Boulevard, Kyiv, Ukraine; tel.: 098316981; e-mail: ivanenkoi@ukr.net;
ORCID ID: 0000-0002-1496-050X

SHAVARDOVA Elena Yuryevna

Ph.D. in political science, Kyiv, Ukraine, 04060;
tel: 0982386767; e-mail: babenuk@ukr.net; ORCID ID: 0000-0002-8575-6258

TRANSFORMATION OF MANIPULATIVE APPROACHES IN POLITICAL PROMOPS (on the storage material of the Verkhovna Rada of Ukraine)

Summary. Objective of the paper is to disclose the linguistic features of political manipulation of the times of the Revolution of Dignity. In order to achieve this goal, a number of tasks need to be done: to identify the main types of political manipulations, which used in the modern political language; to analyze the transcripts of meetings of the Verkhovna Rada of Ukraine (from November 2013 to February 2014); to identify the main manipulative techniques, which used by speakers. **Object** of the submitted work is manipulative techniques in the political language. **Material** is the transcript of meetings of the Verkhovna Rada of Ukraine, recorded between November 21, 2013 and February 28, 2014. A descriptive **method** and **method** of analysis of intelligence information applied. The study identified the main manipulative techniques used by Ukrainian politicians during the Revolution of Attraction. **Conclusions.** The detailed analysis of the verbatim transcripts of the Verkhovna Rada of Ukraine from November 2013 to February 2014 makes it possible to talk about the active use of conditional manipulations and the rapid change in the methods used by the authorities as events unfold on Independence Square. Whereas at the beginning of the Revolution of Virtuous, for the most part, manipulative texts with a large number of rhetorical figures, emotionally colored vocabulary, hyperbolization and parallel structures used, then in the later period, politicians are already using language cliché, expressive techniques, and evaluative vocabulary. The speeches of the authorities are gradually shrinking. If in November their speeches are deployed, they cover a number of issues, there is a discussion (as recorded in the transcripts), then in January, the statements of politicians are short, aggressive. Rhetoric gives way to local concrete political actions, in particular, the adoption of the notorious laws of 16 January.

Keywords: political language, stylistic method, linguistic manipulation, rhetoric, political speeches.

Надійшла до редколегії 30.04.19